

RAPPORT

Quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming

Vijf Meilaan 210 te Leiden

Klant: Van Rhijn Bouw B.V.

Referentie: BH2870WATRP2012081147

Status: Definitief/P01.02

Datum: 8-12-2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

George Hintzenweg 85
3068 AX ROTTERDAM
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 90 00 **T**
+31 10 209 44 26 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming

Ondertitel: Quickscan flora en fauna Vijf Meilaan Leiden
Referentie: BH2870WATRP2012081147
Status: P01.02/Definitief
Datum: 8-12-2020
Projectnaam: BP Vijf Meilaan 210
Projectnummer: BH2870
Auteur(s): Chantal Posthouwer

Opgesteld door: Chantal Posthouwer

Gecontroleerd door: Pauline Maas

Datum: 13-10-2020/PM

Goedgekeurd door: Yvette Prinsen

Datum: 8-12-2020/YP

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en scope onderzoek	1
1.3	Onderzoeksvragen	1
1.4	Leeswijzer	2
2	Plangebied en voorgenomen ingreep	3
2.1	Plangebied	3
2.2	Impressie van het plangebied	4
2.3	Voorgenomen ingreep	5
3	Toetsing gebiedsbescherming	6
3.1	Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	6
3.2	Mogelijk relevante storingsfactoren	6
3.3	Conclusie gebiedsbescherming	8
4	Toetsing soortenbescherming	9
4.1	Voorkomen beschermde soorten	9
4.2	Effectbeoordeling	13
4.3	Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen	14
4.4	Conclusie soortenbescherming	16
5	Houtopstanden	17
5.1	Beschermde houtopstanden (hoofdstuk 4 Wnb)	17
5.2	Beschermde houtopstanden (Bomenverordening Leiden 2015)	17
5.3	Conclusie houtopstanden	17
6	Natuurnetwerk Nederland	18
7	Conclusies en vervolgstappen	19
7.1	Vervolgstappen	19
	Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet- en regelgeving	1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Leiden heeft voor de wijk Zuidwest een toekomstplan opgesteld: het ontwikkelperspectief 'Zuidwest op zijn best'. Het doel is om in de wijk extra betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen te realiseren, de openbare ruimte te herinrichten, scholen te verplaatsen en nieuwe sportlocaties te realiseren. Zo is de kavel aan de Vijf Meilaan 210 aangewezen als herontwikkelingslocatie. Momenteel is daar een school voor middelbaar beroepsonderwijs gevestigd die buiten gebruik is. Conform het ontwikkelperspectief zal dit gebied getransformeerd worden tot gemengd stedelijk gebied. Ontwikkelaar Van Rhijn B.V. is initiatiefnemer voor de herontwikkeling en wil een woontoren van circa 20 bouwlagen en een gebouwde parkeervoorziening realiseren. In de plint van het gebouw worden diverse voorzieningen gerealiseerd. Om het plan te kunnen realiseren, zal het schoolgebouw worden gesloopt.

Voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt niet alleen het schoolgebouw gesloopt maar worden ook bomen gekapt. Hierdoor kan aanwezige beschermde flora en fauna worden aangetast. Deze ontwikkeling is daarom mogelijk in strijd met de wettelijke kaders die volgen uit de Wet natuurbescherming (Wnb) en de beleidskaders van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De herinrichting van de buitenruimte is een ruimtelijke ingreep zoals bedoeld in het kader van de Wnb. In het voorliggende onderzoeksrapport wordt de voorgenomen ontwikkeling getoetst aan de Wnb en het NNN.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

Het onderzoek geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch dan wel beleidsmatig beschermde natuurwaarden. Het doel van deze quickscan is om mogelijke risico's op overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb in het plangebied in beeld te brengen. De gegevens voortvloeiend uit de quickscan geven aan of een aanvullend onderzoek en een daaruit volgende nadere toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Hierbij is door een ter zake deskundige ecooloog van Royal HaskoningDHV gekeken naar de onderdelen Gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden) en Soortenbescherming (flora & fauna) van de Wnb en naar de planologische gebiedsbescherming Natuurnetwerk Nederland (NNN).

1.3 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen zijn als volgt:

Gebiedsbescherming

- Welke beschermde Natura 2000-gebieden liggen in de omgeving van het plangebied?
- Is er een kans op het optreden van storingsfactoren vanuit het project die mogelijk een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden?
- Is er mogelijk sprake van significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied (gelet op de doelstellingen en de staat van instandhouding)?
- Zijn er vervolgstappen nodig?

Soortenbescherming

- Welke beschermde soorten komen voor in of nabij het plangebied of zijn op basis van aanwezige biotopen niet uit te sluiten?
- Welke (negatieve) effecten kunnen deze beschermde soorten ondervinden als gevolg van de voorgenomen activiteit?

- Is nader veldonderzoek nodig om de aanwezigheid van beschermde soorten vast te stellen of uit te sluiten? Zo ja, voor welke soorten?
- Kunnen voorzorgsmaatregelen genomen worden om negatieve effecten en daarmee een overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen? Zo ja, welke voorzorgsmaatregelen dan?

Houtopstanden

- Zijn er houtopstanden aanwezig in het plangebied?
- Veroorzaakt de voorgenomen activiteit negatieve effecten op houtopstanden?
- Zo ja, welke vervolgstap is noodzakelijk?

Planologische gebiedsbescherming

- Licht het plangebied in of in de buurt van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)?
- Veroorzaakt de voorgenomen activiteit negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN?
- Zo ja, welke vervolgstap is noodzakelijk?

1.4 Leeswijzer

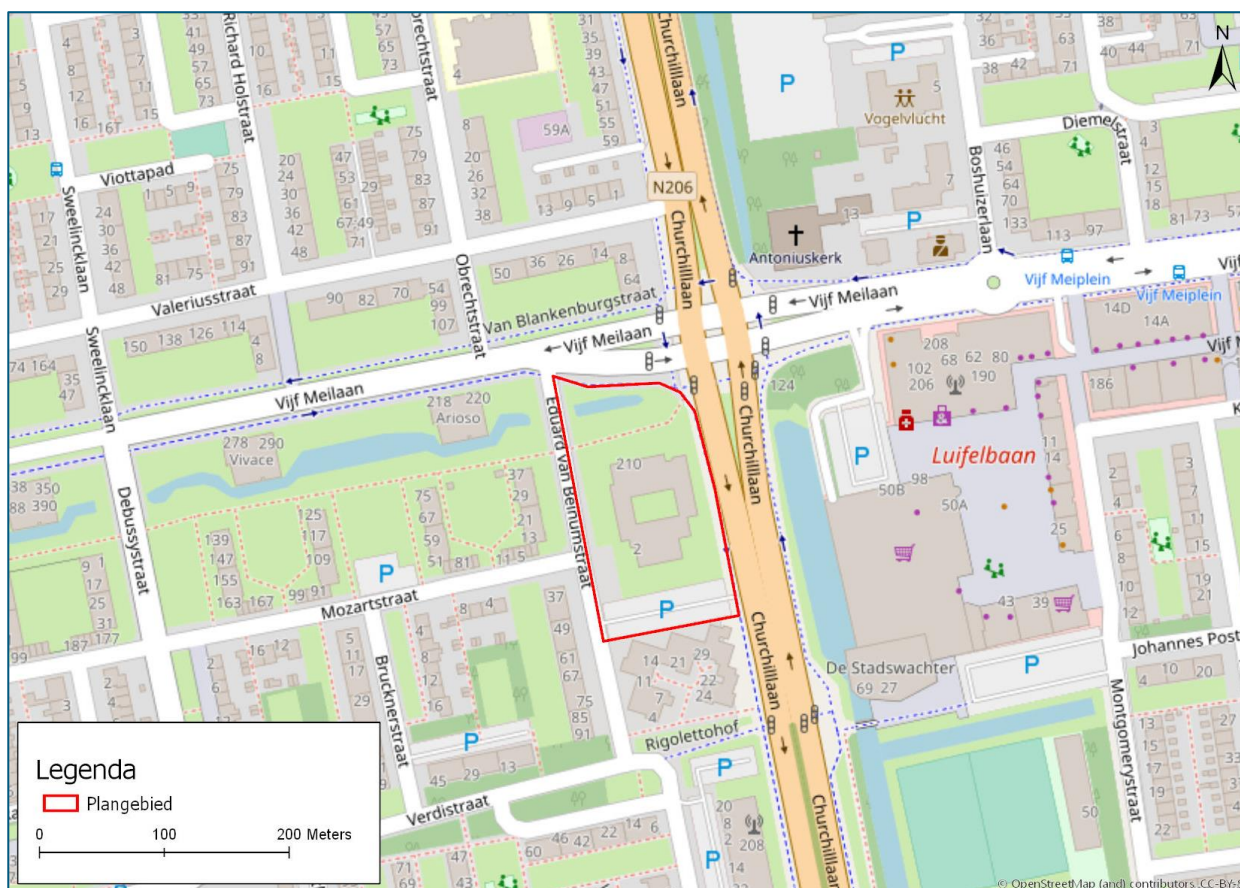
Hoofdstuk 2 geeft een algemene indruk van het plangebied en beschrijft globaal de voorgenomen ontwikkelingen. De storingsfactoren die relevant zijn voor de voorgenomen ingreep en aanwezige beschermde Natura 2000-gebieden zijn in hoofdstuk 3 beschreven. Vervolgens is in hoofdstuk 4 de aanwezigheid van beschermde soorten en de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten beoordeeld. De bevindingen zijn het resultaat van de bureaustudie en de uitgevoerde veldbezoeken. In hoofdstuk 5 worden de effecten op houtopstanden beschreven. Hoofdstuk 6 behandelt de gevolgen op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Tot slot zijn in hoofdstuk 7 de conclusies samengevat en aanbevelingen gedaan. In de bijlage is het juridisch en beleidskader weergegeven waarin de wet- en regelgeving van de Wet natuurbescherming beschreven wordt.

2 Plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt aan de Vijf Meilaan 210 in Leiden Zuidwest en maakt onderdeel uit van de Fortuinwijk (Figuur 2-1). De wijk bestaat, naast het bedrijventerrein Roosevelt en een aantal centraal gelegen voorzieningen, voornamelijk uit woningen. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Churchilllaan (N206) en ten noorden door de Vijf Meilaan. Aan de oostzijde van de Churchilllaan (N206) zijn een aantal voorzieningen gelegen, waaronder het winkelcentrum De Luifelbaan. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een begeleid wonencomplex van de organisatie Woonzorg. Aan de westzijde bevinden zich woningen.

Figuur 2-1. Ligging en begrenzing (rode lijn) van het plangebied aan de Vijf Meilaan te Leiden.

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit het te slopen schoolgebouw en omliggend groen. Aan de noordzijde van het gebouw ligt een watergang en aan de zuidzijde zijn een verharde parkeerplaats en een bomenrij aanwezig. In de binnenhof zijn een aantal bomen en struiken, een moestuin en een kleine vijver aanwezig.

2.2 Impressie van het plangebied

De onderstaande afbeeldingen geven een impressie van het plangebied zoals ten tijde van het veldonderzoek (augustus 2020) te zien was (Figuur 2-2 t/m 2-6).

Figuur 2-2. Noordgevel van het gebouw. (Foto: RHDHV, 2020)

Figuur 2-3. Wilg met watergang aan de noordzijde van het gebouw. (Foto: RHDHV, 2020)

Figuur 2-4. Binnenhof van de Vijf Meilaan 210. (Foto: RHDHV, 2020)

Figuur 2-5. Oostzijde van het gebouw. (Foto: RHDHV, 2020)

Figuur 2-6. Zuidzijde met populierenrij. (Foto: RHDHV, 2020)

2.3 Voorgenomen ingreep

De kavel aan de Vijf Meilaan 210 wordt volledig ontdaan van alle aanwezige opstallen en houtopstanden om de gewenste ontwikkeling naar een gemengd stedelijk gebied met een woontoren, voorzieningen en een herinrichting van de openbare ruimte mogelijk te maken. De aanwezige watergangen worden behouden.

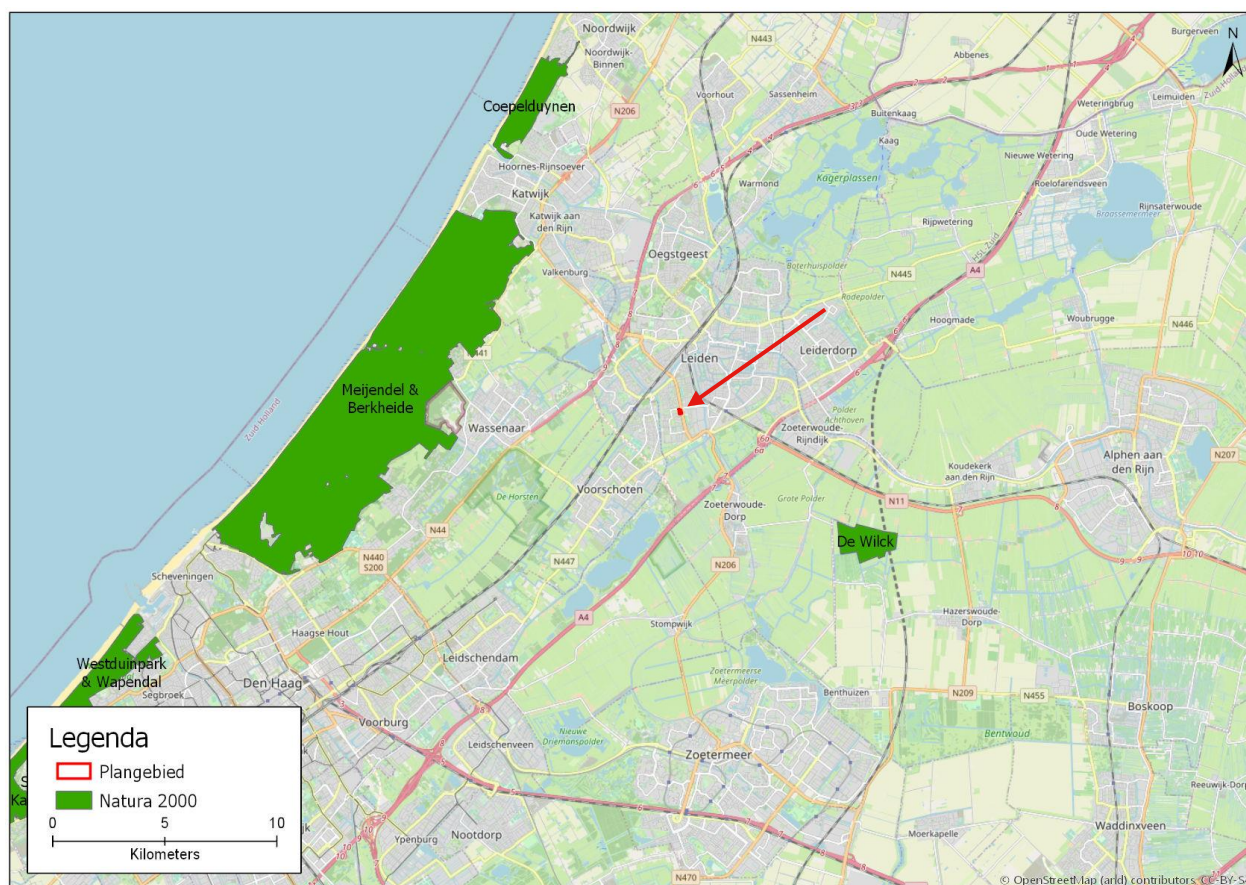
Momenteel wordt het bestemmingsplan voorbereid dat de herontwikkeling mogelijk maakt. Het bouwplan bevindt zich in de schetsfase. De planning voor de uitvoering van het project is mede afhankelijk van het bestemmingsplanproces; zolang het bestemmingsplan niet in werking is getreden, kan geen bouwvergunning worden afgegeven. Naar verwachting treedt het bestemmingsplan eind 2021 in werking, waarna de bouwvergunningprocedure volgt.

3 Toetsing gebiedsbescherming

In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied wettelijk beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) zijn gelegen en wordt beoordeeld of storingsfactoren kunnen optreden (de zogenoemde 'voortoets'). Allereerst is bekeken of wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden nabijgelegen zijn. Hiervoor is de Atlas Leefomgeving van de Rijksoverheid geraadpleegd (RIVM, 2018). Voor nabijgelegen gebieden is vervolgens aan de hand van de zogenoemde Effectenindicator nagegaan of en in hoeverre enige relatie te verwachten is tussen de voorgenomen ingreep en de onder de Wnb geformuleerde instandhoudingsdoelen van in deze omgeving liggende Natura 2000-gebieden.

3.1 Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn De Wilck en Meijndel & Berkheide (Figuur 3-1). De Wilck ligt hemelsbreed op bijna 8,5 kilometer van het plangebied en Meijndel & Berkheide op ruim 9 kilometer. De Wilck is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en Meijndel & Berkheide als Habitatrichtlijngebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen verder van het plangebied.

Figuur 3-1. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

3.2 Mogelijk relevante storingsfactoren

Voor de bepaling van de globale effecten in de voortoets is op basis van de Effectenindicator van het Ministerie van LNV (2014) en op basis van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de effecten van de geplande ingreep in relatie tot de omliggende Natura 2000-gebieden. De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit geeft een negentential

mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden (Tabel 3-1). Op basis van deze storingsfactoren worden de effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld.

Tabel 3-1. Potentieel optredende storingsfactoren vanuit het voorgenomen project op de Natura 2000-gebieden; de storingsfactoren die mogelijk van toepassing zijn bij het voornemen met rood gemarkeerd.

Storingsfactoren		Storingsfactoren		Storingsfactoren		Storingsfactoren	
Oppervlakteverlies		Verziltting		Verandering overstromingsfrequentie		Optische verstoring	
Versnippering		Verontreiniging		Verandering dynamiek substraat		Verstoring door mechanische effecten	
Verzuring door N-depositie uit de lucht	X	Verdroging		Verstoring door geluid		Verandering door populatiedynamiek	
Vermesting door N-depositie uit de lucht	X	Vernatting		Verstoring door licht		Bewuste verandering soortensamenstelling	
Verzoeting		Verandering stroomsnelheid		Verstoring door trilling			

Oppervlakteverlies en versnippering

De voorgenomen ontwikkeling vindt niet plaats binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Hierdoor is het voorkomen van negatieve effecten als gevolg van oppervlakteverlies en versnippering op voorhand uitgesloten.

Verzuring en veresting door stikstofdepositie

In de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn diverse stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Voor de geplande werkzaamheden wordt dan ook een berekening van de stikstofdepositie in AERIUS Calculator uitgevoerd.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, als gevolg van verzuring en veresting door stikstofdepositie uit de lucht zijn niet op voorhand uit te sluiten. De ecologische beoordeling van de stikstofdepositie dient nader te worden onderzocht.

Verzoeting, verziltting, verontreiniging, verdroging, vernatting, verandering stroomsnelheid, verandering overstromingsfrequentie en verandering dynamiek substraat

De voorgenomen activiteit vindt niet plaats binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden en grijpt niet in op regionale grondwater- of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is. Ook is er geen sprake van onttrekking of veranderingen in de waterhuishouding die effect hebben op Natura-2000 gebieden. Hierdoor is er geen sprake van negatieve effecten als gevolg van verzoeting, verziltting, verontreiniging, vernatting, verandering stroomsnelheid, verandering overstromingsfrequentie en verandering dynamiek substraat.

Geluid, licht, trillingen en optische verstoring

De geplande werkzaamheden vinden plaats op bijna 5,5 kilometer hemelsbrede afstand van Natura 2000-gebieden. Deze grote afstand in combinatie met tussenliggend landgebruik als snelwegen en woonkernen zorgen ervoor dat emissies van geluid, licht, trillingen en optische verstoring niet meer waarneembaar zijn in de Natura 2000-gebieden. Negatieve effecten op deze onderwerpen als gevolg van de voorgenomen activiteit zijn daarom op voorhand uitgesloten.

Verstoring door mechanische effecten

De voorgenomen ontwikkeling vindt niet plaats binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Hierdoor zijn negatieve effecten als gevolg van verstoring door mechanische effecten op voorhand uitgesloten.

Verandering in populatiedynamiek, bewuste verandering van soortensamenstelling

De voorgenomen ontwikkeling vindt niet plaats binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Hierdoor zijn negatieve effecten als gevolg van verandering in populatiedynamiek en bewuste verandering van soortensamenstelling op voorhand uitgesloten.

3.3 Conclusie gebiedsbescherming

Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet op voorhand uitgesloten en dienen nader te worden onderzocht voordat een eventuele Wnb-vergunning kan worden afgegeven. Negatieve effecten als gevolg van de overige storingsfactoren zijn vanwege de grote afstand tussen het plangebied en omliggende Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten.

4 Toetsing soortenbescherming

In dit hoofdstuk zijn de (mogelijke) aanwezigheid van onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten beschreven en wordt voor de aanwezige habitats beoordeeld of ze geschikt zijn voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Tevens is per (mogelijk) voorkomende soort(groep) een effectbeoordeling opgenomen en worden eventuele vervolgstappen beschreven.

In het kader van het onderdeel 'Soortenbescherming' is een analyse van bestaande flora- en faunagegevens uitgevoerd. Daarnaast is een oriënterend veldonderzoek uitgevoerd. Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het plangebied voorkomen, zijn op 29 september 2020 verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het plangebied en enkele kilometers rondom het plangebied. Daarnaast zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd om inzicht te krijgen in de regionale verspreiding van soorten. Door deze bestaande verspreidingsgegevens te raadplegen, wordt inzicht verkregen in de mogelijk aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het projectgebied.

Op dinsdag 29 september is een verkennend veldbezoek uitgevoerd (droog, zonnig, licht bewolkt, 18 graden Celsius, 2 Beaufort) door C. Posthouwer, deskundig ecoloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Op vrijdag 2 oktober is aanvullend de binnenplaats van het gebouw geïnspecteerd (droog, bewolkt, 12 graden Celsius, 3 Beaufort). Tijdens de beide veldbezoeken is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor beschermde soorten die volgens de bureaustudie zouden kunnen voorkomen.

4.1 Voorkomen beschermde soorten

Vaatplanten

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van de beschermde soorten vaatplanten dreps, katuizer anjer, muurbloem en wolfskers. Daarnaast valt het plangebied binnen de bekende verspreiding van glad biggenkruid, groot spiegelklokje en tengere veldmuur.

Vrijwel alle beschermde vaatplanten zijn gebonden aan natuurgebieden, schrale gronden of extensief beheerde gronden. Het groen in het plangebied bestaat voornamelijk uit ogenschijnlijk intensief beheerde en voedselrijke grond. Tijdens het veldbezoek zijn er voornamelijk ingezaaid gras en soorten als duizendblad en smalle weegbree aangetroffen. Voor beschermde soorten ontbreekt het aan geschikte biotopen zoals schrale grond, oude muren of extensief beheerde grond. Het voorkomen van beschermde vaatplanten in het plangebied is daarom uitgesloten.

Conclusie: Binnen het plangebied ontbreekt het aan geschikt biotoop voor beschermde vaatplanten. Het voorkomen van beschermde vaatplanten is daarom uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in en rondom het plangebied waarnemingen bekend zijn van de beschermde soorten zoogdieren bosmuis, bunzing, dwergmuis, eekhoorn, egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat. Daarnaast valt het plangebied binnen de bekende verspreiding van damhert, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis en waterspitsmuis.

Tijdens het veldbezoek is geen van deze soorten waargenomen. Wel is er in het plangebied geschikt biotoop aanwezig voor algemene beschermde soorten als egel en de verschillende soorten muizen en spitsmuizen. De aanwezigheid van deze soorten in het plangebied is aannemelijk. Voor de grotere grondgebonden

zoogdieren, als damhert en vos, is het plangebied niet geschikt, vanwege de ligging in stedelijke omgeving en het ontbreken van een geschikte schuilgelegenheid.

Conclusie: Binnen het plangebied is het voorkomen van beschermde grondgebonden zoogdieren, met uitzondering van de meer algemene beschermde soorten, op basis van de algemene verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen uitgesloten.

Vleermuizen

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van het landschap, ze hebben verblijfplaatsen in gebouwen of in bomen (afhankelijk van de soort), ze gebruiken lijnvormige structuren om zich te oriënteren in het landschap en foerageren langs deze structuren, boven open weilanden, watergangen en/of plassen.

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er waarnemingen bekend zijn in en rondom het plangebied van baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

In het plangebied zijn voor vleermuizen in potentie geschikte verblijfsmogelijkheden aanwezig in het gebouw en/of bomen. Baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis kunnen verblijfplaatsen hebben in zowel bomen als gebouwen. Laatvlieger en meervleermuis hebben verblijfplaatsen in gebouwen en rosse vleermuis en watervleermuis hebben verblijfplaatsen in bomen.

In het gebouw zijn potentieel voor vleermuis geschikte invliegopeningen aangetroffen tijdens het veldbezoek (openingen onder de dakrand en stootvoegen, zie Figuur 4-1 en Figuur 4-2). Daarnaast zijn in de populieren aan de zuidzijde van het gebouw potentieel geschikte holtes aangetroffen (Figuur 2-6). Omdat er in het plangebied zowel bomen met holtes, als gebouwen met geschikte kieren en gaten zijn waargenomen tijdens het veldbezoek, kunnen er voor zowel boom- als gebouwbewonende soorten verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Naast aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen, is in het plangebied ook mogelijk geschikt foerageergebied aanwezig. De bomen in het plangebied maken geen deel uit van een lijnvormige structuur. Aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen is daarom uitgesloten.

Conclusie: In het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied aanwezig voor zowel boom- als gebouwbewonende vleermuizen.

Broedvogels

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in en rondom het plangebied waarnemingen bekend zijn van meerdere soorten broedvogels met jaarrond beschermde nesten.

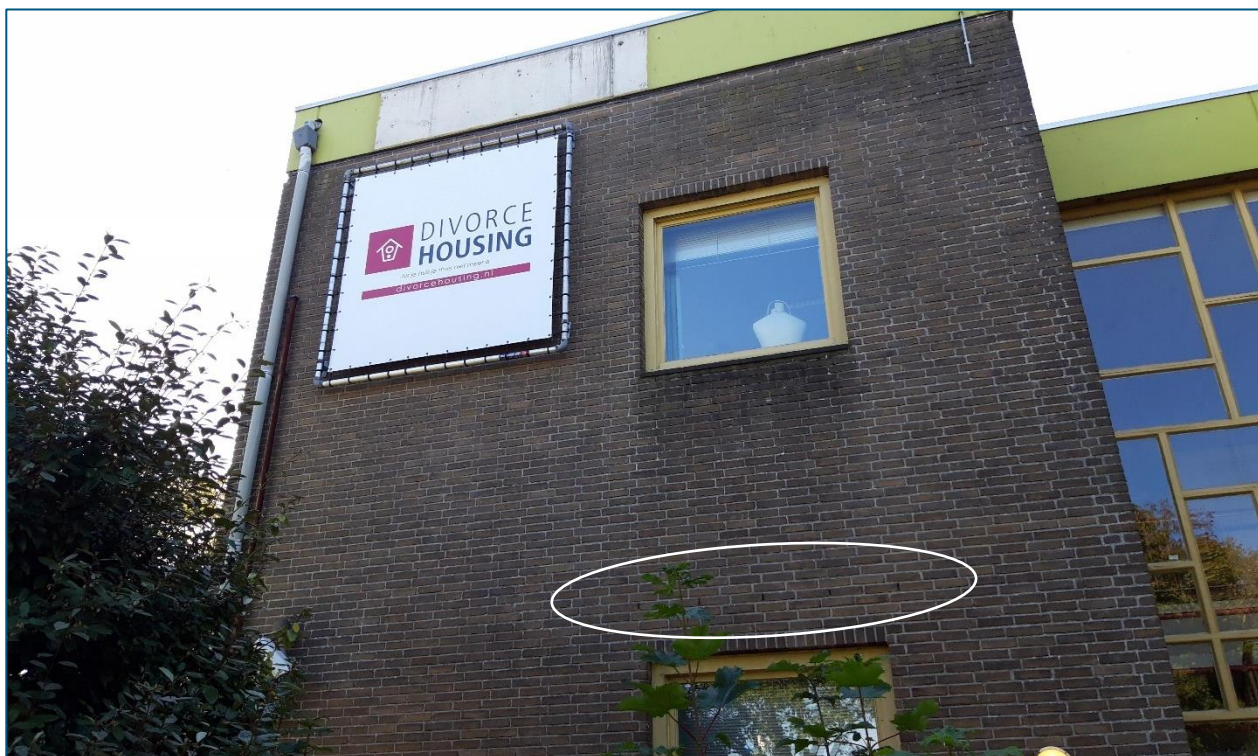
Deze soorten zijn grofweg te verdelen in gebouwbewonende soorten: gierzwaluw, kerkuil (broedt incidenteel ook in boomholten) en huismus; en boombewonende soorten: boomvalk, buizerd, havik, ransuil, slechtvalk en sperwer. Ook zijn er waarnemingen bekend van ooievaar (broedt op hoge plekken zoals telefoonpalen, bomen, schoorstenen of door de mens gemaakte palen met houten platform) en grote gele kwikstaart (broedt vrijwel uitsluitend langs oevers van beken en rivieren, in de nabijheid van loofbos of loofbomen). Verder zijn er waarnemingen bekend van meerdere soorten categorie 5 broedvogels (honkvaste vogels, maar voldoende flexibel). Van deze laatste groep vogels wordt verwacht dat in de omgeving genoeg alternatief habitat is om naar uit te wijken.

Tijdens het veldbezoek zijn in de bomen in en in de directe omgeving van het plangebied geen jaarrond beschermde nesten waargenomen. Het gebouw biedt bovendien geen geschikt biotoop voor gebouw-

bewonende soorten als huismus of gierzwaluw. Aanwezigheid van gebouwbewonende vogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, is in het plangebied uitgesloten omdat de dakbedekking geen geschikte toegangen biedt door afwezigheid van dakpannen en onvoldoende ruimte tussen muur en dakgoot.

Figuur 4-1. Dakrand met potentieel voor vleermuis geschikte invliegopeningen (witte cirkel). (Foto: RHDHV, 2020)

Figuur 4-2. Stootvoegen boven het onderste raam (witte cirkel). (Foto: RHDHV, 2020)

In het plangebied zijn ook verschillende waarnemingen van algemene broedvogels (zonder jaarrond beschermde nesten) bekend uit de verspreidingsgegevens. Tijdens het veldbezoek zijn soorten als koolmees, ekster, gaai, kauw, waterhoen, wilde eend, houtduif en pimpelmees aangetroffen. Ook is in het gebouw een holte aangetroffen waar een koolmees actief was. Mogelijk heeft de soort een nest (gehad) in de muur van het gebouw. In zowel de bomen in het plangebied als in en op het gebouw zelf kunnen soorten zonder jaarrond beschermde nesten broeden. Aan de binnenplaats is een plat dak aanwezig. Hier kunnen soorten als scholekster en verschillende soorten meeuwen broeden.

Conclusie: In het plangebied wordt het voorkomen van jaarrond beschermde nesten niet verwacht. Wel kunnen meerdere soorten algemene broedvogels (zonder jaarrond beschermde nesten) aanwezig zijn in het plangebied.

Vissen

Uit de gegevens van de NDFF is gebleken dat er in of in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vissen. Ook valt het plangebied niet binnen de bekende verspreiding van beschermde vissoorten.

Beschermde vissoorten in Nederland zijn afhankelijk van specifieke habitats zoals grote rivieren (trekvissen als steur en zalm), stenige en stromende beekjes (beekprik) of verlandende sloten (grote modderkruiper). Dergelijke habitats zijn afwezig rondom het plangebied.

Wel kunnen er in de watergang in het noorden van het plangebied meer algemene vissoorten voorkomen, als baars, blankvoorn en kleine modderkruiper.

Conclusie: In het plangebied ontbreekt het aan voor beschermde vissen geschikte biotopen. Het voorkomen van beschermde vissen is uitgesloten. Wel kunnen in de watergang in het noordelijke deel van het plangebied niet-beschermde vissen voorkomen.

Amfibieën

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in en rondom het plangebied waarnemingen bekend zijn van alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, rugstreeppad en vroedmeesterpad.

Voor de meer algemene soorten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker geldt dat in het gehele plangebied geschikt biotoop aanwezig is voor deze soorten. Het voorkomen van deze soorten is dan ook niet uitgesloten. Voor de waarnemingen uit de NDFF van alpenwatersalamander en vroedmeesterpad geldt dat het waarnemingen betreft van niet-wilde exemplaren. Het plangebied valt niet binnen de verspreiding van de natuurlijke populaties van deze soorten. Bovendien ontbreekt het voor deze soorten aan geschikt biotoop in het plangebied. Ook rugstreeppad wordt vanwege het verspreidingsgebied en ontbreken aan geschikt biotoop niet verwacht in het plangebied.

Conclusie: Binnen het plangebied is het voorkomen van beschermde amfibieën, met uitzondering van de meer algemene beschermde soorten, op basis van de algemene verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen uitgesloten.

Reptielen

Uit de gegevens van de NDFF is gebleken dat in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van reptielen. Ook valt het plangebied niet binnen de bekende verspreiding van in Nederland aanwezige reptielen. Daarnaast ontbreekt het in het plangebied aan open bossen, ruige bermen en heidevelden en is er daarom in het plangebied geen geschikt leefgebied voor reptielen aanwezig.

Conclusie: Binnen het plangebied is het voorkomen van beschermde reptielen uitgesloten op basis van de aanwezige biotoop.

Ongewervelden

Uit de gegevens van de NDFF is gebleken dat er in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van grote vos (een vlindersoort) en platte schijfhoren (een slakkensoort).

Grote vos kwam vroeger voor op voedselarme zandgronden, in de duinen en in Zuid-Limburg, maar wordt tegenwoordig nergens in Nederland meer geregeld aangetroffen. De soort werd acuut met uitsterven bedreigd, maar wordt tegenwoordig weer vaker gezien. Grote vos komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Voor de overwintering moeten er geschikte plaatsen, zoals holle bomen of stapels hout aanwezig zijn. De soort legt vooral eitjes op iep, maar ook op zoete kers en sommige wilgensoorten. Grote vos is een mobiele soort die veel zwerft. Ook zwervende individuen worden met name bij in een bosrijke omgeving aangetroffen. Gezien de stedelijke omgeving en afwezigheid van geschikte waardplanten is het voorkomen van essentieel leefgebied en individuen van de grote vos in het plangebied uitgesloten.

Platte schijfhoren komt in Nederland met name voor in laagveengebieden en in het rivierengebied, maar kan ook elders worden aangetroffen. De soort komt voor in schone, heldere, rijk begroeide, zoete wateren. Platte schijfhoren leeft niet in verontreinigd of brak water. In het plangebied is geen voor de soort geschikt water aanwezig. Aanwezigheid van de soort in het plangebied is daarom uitgesloten.

Conclusie: In het plangebied is het voorkomen van beschermde ongewervelden uitgesloten.

4.2 Effectbeoordeling

Aan de hand van de verspreidingsgegevens en de veldbezoeken is beoordeeld voor welke beschermde soorten er geschikt leefgebied aanwezig is in het plangebied. De aanwezigheid van beschermde vaatplanten, vissen, reptielen en ongewervelden kunnen op basis van het onderzoek binnen het plangebied worden uitgesloten. Die worden dan ook niet in de effectbeoordeling hierna nader besproken. In de effectbeoordeling wordt verwezen naar de van toepassing zijnde artikelen van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze zijn terug te vinden in de bijlage bij dit rapport.

Grondgebonden zoogdieren

Permanente effecten

Tijdens de werkzaamheden kunnen eventueel aanwezige algemene grondgebonden zoogdieren worden gedood. Daarnaast kunnen de vaste voortplantings- of rustplaatsen worden vernietigd. De werkzaamheden kunnen daardoor leiden tot overtreding van artikel 3.10 lid 1a en b van de Wnb.

Conclusie: De werkzaamheden kunnen leiden tot het doden van algemene grondgebonden zoogdieren en het vernietigen van vaste voortplantings- of rustplaatsen, hetgeen een overtreding is van artikel 3.10 lid 1a en b van de Wnb.

Vleermuizen

Tijdelijke effecten

Wanneer de werkzaamheden 's nachts worden uitgevoerd in het vleermuisactieve seizoen (grootweg half maart t/m half november) en daarbij kunstverlichting wordt toegepast, is verstoring van foeragerende vleermuizen niet uit te sluiten. In de omgeving is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig waardoor geen sprake is van verstoring van essentieel foerageergebied.

Permanente effecten

Binnen het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig in de te kappen bomen en in het gebouw. Het vernietigen van verblijfplaatsen is een overtreding van artikel 3.5, lid 4 van de Wnb. Hierbij kunnen mogelijk individuen worden gedood of verstoord, hetgeen een overtreding is van artikel 3.5, lid 1 en 2 van de Wnb.

De bomen in het plangebied vormen mogelijk marginaal geschikt foerageergebied. In de omgeving is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig. De werkzaamheden zullen daardoor niet leiden tot verlies van essentieel foerageergebied.

Conclusie: Met de werkzaamheden is mogelijk sprake van vernietiging van verblijfplaatsen, waarbij mogelijk individuen worden gedood. Het voornemen leidt daardoor mogelijk tot overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Algemene broedvogels*Tijdelijke effecten*

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving worden verstoord en kunnen nesten worden vernietigd. Wanneer broedende vogels voortijdig het nest verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Het broedseizoen valt voor de meeste soorten tussen half maart en half augustus. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. In het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten afwezig.

Permanente effecten

Potentieel geschikt broedbiotoop voor soorten zonder jaarrond beschermd nest wordt mogelijk aangetast.

Conclusie: De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van broedende vogels, vernietiging en beschadiging van (niet jaarrond beschermde) nesten en het doden van individuen. Hiermee is mogelijk sprake van een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Amfibieën*Permanente effecten*

Tijdens de werkzaamheden kunnen eventueel aanwezige algemene amfibieën worden gedood. Daarnaast kunnen de vaste voortplantings- of rustplaatsen worden vernietigd. De werkzaamheden kunnen daardoor leiden tot overtreding van artikel 3.10 lid 1a en b van de Wnb.

Conclusie: De werkzaamheden kunnen leiden tot het doden van algemene amfibieën en het vernietigen van vaste voortplantings- of rustplaatsen, hetgeen een overtreding is van artikel 3.10 lid 1a en b van de Wnb.

4.3 Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen

In deze paragraaf zijn de te nemen vervolgstappen, zoals het uitvoeren van nader onderzoek en het nemen van voorzorgs- of mitigerende maatregelen, beschreven. Indien aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het onderzoek is aangetoond, is bepaald of overtredingen van verbodsbepalingen te verwachten zijn, en of een ontheffing in het kader van de Wnb, noodzakelijk is.

Vleermuizen

Om het verstoren van foeragerende of langs vliegende vleermuizen, of verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen zijn onderstaande maatregelen nodig:

- Geen onnodige bouwverlichting laten branden op werk- en opstelplaatsen gedurende de nacht;
- De werkzaamheden bij daglicht uitvoeren van zonsopkomst tot zonsondergang, of bij nachtelijke werkzaamheden aangepaste verlichting gebruiken die gericht is op de bouwplaats en niet op het omringende landschap;
- Werken buiten de actieve periode van vleermuizen van half november t/m half maart.

Daarnaast dient de functie van de te kappen bomen en het te slopen gebouw nader te worden onderzocht. In dit nader onderzoek dient te worden onderzocht of de aanwezige holtes in de te kappen bomen en de kieren en gaten in het gebouw in het plangebied gebruikt worden als verblijfplaats. Op basis van de uitkomst van het nader onderzoek dient dan bepaald te worden of en zo ja, welke voorzorgs- en mitigerende maatregelen nodig zijn en of een ontheffingsaanvraag ingediend moet worden.

Broedvogels

Het verstoren van broedgevallen van vogels met zowel jaarrond als niet jaarrond beschermde nesten is te voorkomen door:

- Buiten het broedseizoen te werken, of;
- Te zorgen dat buiten de verstoringsafstand van de broedgevallen gewerkt wordt.

Aanvullend is het verstoren en vernietigen van broedgevallen van vogels zonder jaarrond beschermde nesten te voorkomen door:

- Voorafgaand aan het broedseizoen de broedbiotoop voor vogels ongeschikt te maken (bijvoorbeeld struiken en bomen rooien en het gebouw ongeschikt maken) en (gedurende het broedseizoen) te houden, en/of;
- De werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een, voor zover mogelijk, constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringsafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringsafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken, zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt grofweg van maart tot augustus, afhankelijk van de weersomstandigheden. Het is echter mogelijk dat buiten deze periode ook broedgevallen aanwezig zijn. Soorten als houtduif kunnen bijvoorbeeld nog tot half oktober broeden. Het is daarom van belang om het terrein enkele dagen voor aanvang van de werkzaamheden te laten inspecteren door een ter zake kundig ecooloog. In de periode van november tot en met januari is dit niet nodig omdat de kans op broedgevallen dan nihil is.

Algemene zorgplicht

Voor alle soorten, zowel beschermde als niet-beschermde soorten, geldt de algemene zorgplicht. Onderstaand wordt een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten (vleermuizen) zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht;
- Er wordt niet na zonsondergang gewerkt, indien dit het geval is wordt het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk beperkt en uitstraling van licht naar de omgeving en watergang voorkomen;
- Er wordt één richting opgewerkt, zodat kleine dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek maar richting geschikt alternatief gebied) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben;
- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen;

- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een erkend ecoloog.

Ecologische begeleiding

- Bij de uitvoer van de werkzaamheden dient een erkend ecoloog nauw betrokken te zijn, om toe te zien op zorgvuldig handelen ten aanzien van eventueel aanwezige diersoorten. Voorzorgs- en mitigerende maatregelen dienen voorafgaand aan de werkzaamheden te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

4.4 Conclusie soortenbescherming

Het onderstaande overzicht (Tabel 4-1) geeft een samenvatting van de mogelijk voorkomende beschermde soorten in en rondom het plangebied en de hierboven beschreven effecten. In deze samenvatting is ook beschreven of nader vervolgonderzoek noodzakelijk is en eventueel ontheffing noodzakelijk is.

Tabel 4-1. Overzicht van voorkomende en niet uitgesloten soorten in het plangebied, de mogelijk optredende negatieve tijdelijke en permanente effecten, en welk verbodsartikel van toepassing is. Er is ook aangegeven of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Soortgroep	Soort of soorten	Tijdelijke en/of permanente effecten?	Verbodsartikel Wnb	Vervolgstappen/voorzorgsmaatregelen noodzakelijk?
Grondgebonden zoogdieren	Algemene soorten zoals muizen en egel	Doden van individuen en/of vernietigen van vaste voortplantings- en rustplaatsen	Artikel 3.10, lid 1a en b	Nemen van algemene voorzorgsmaatregelen
Vleermuizen	Baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis	Verstoren of doden van individuen en aantasten van verblijfplaatsen	Artikel 3.5, lid 1, 2 en 4	Nemen van voorzorgsmaatregelen en uitvoeren van nader onderzoek
Algemene broedvogels	Onder andere houtduif, koolmees, pimpelmees, wilde eend en ekster	Verstoren van broedende vogels en doden van individuen	Artikel 3.1, lid 1, 2 en 4.	Nemen van voorzorgsmaatregelen
Amfibieën	Algemene amfibieën zoals bruine kikker en gewone pad	Doden van individuen en/of vernietigen van vaste voortplantings- en rustplaatsen	Artikel 3.10, lid 1a en b	Nemen van algemene voorzorgsmaatregelen

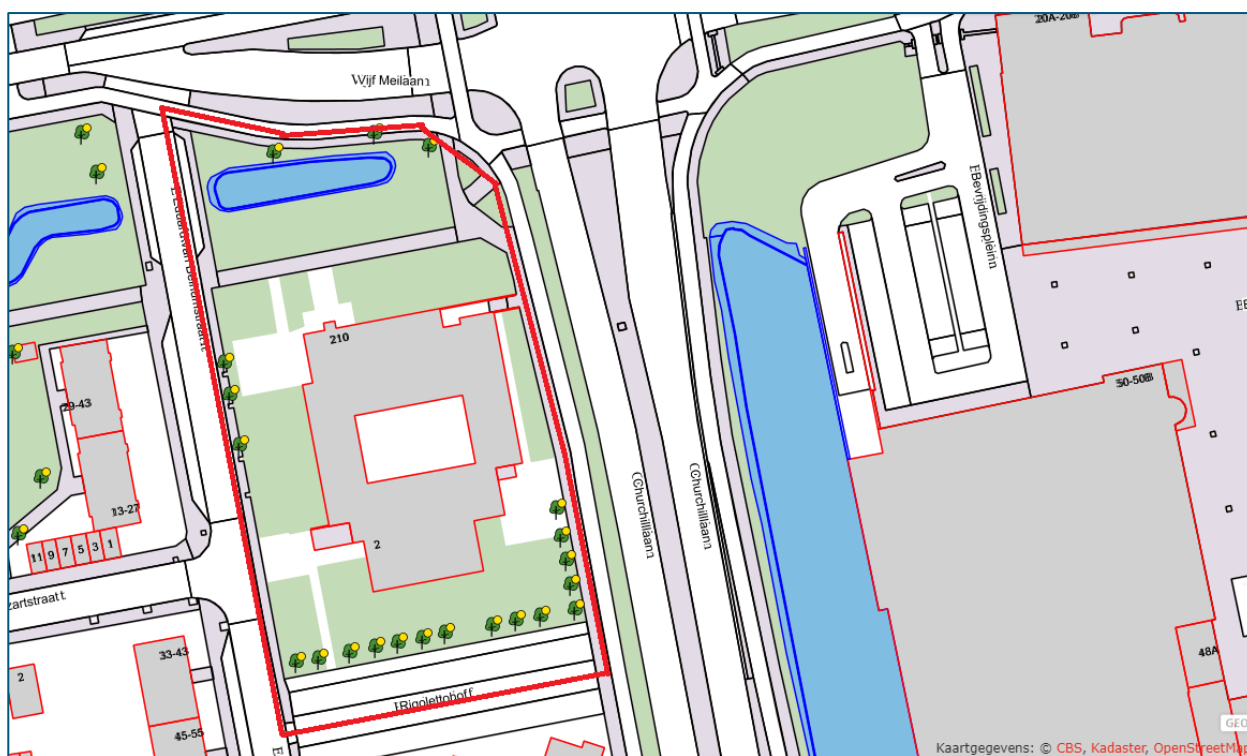
5 Houtopstanden

5.1 Beschermde houtopstanden (hoofdstuk 4 Wnb)

Omdat het plangebied geheel binnen de bebouwde kom van Leiden ligt is er geen sprake van houtopstanden zoals gedefinieerd in de Wnb. Het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van houtopstanden is daarom op voorhand uitgesloten.

5.2 Beschermde houtopstanden (Bomenverordening Leiden 2015)

Voor het kappen van bomen binnen de bebouwde kom dient in veel gevallen een omgevingsvergunning te worden aangevraagd (gemeente Leiden, 2018). Voor bomen die op de groene kaart van Leiden staan (Figuur 5-1) dient in ieder geval een omgevingsvergunning te worden aangevraagd (gemeente Leiden, 2017). Daarnaast dient een vergunning te worden aangevraagd voor het kappen van bomen met een stamomtrek van 45 centimeter (gemeten op 130 centimeter boven het maaiveld) die niet zijn opgenomen op de groene kaart. Gekapte bomen dienen te worden gecompenseerd. De vergunningaanvraag dient te zijn voorzien van een compensatieplan.

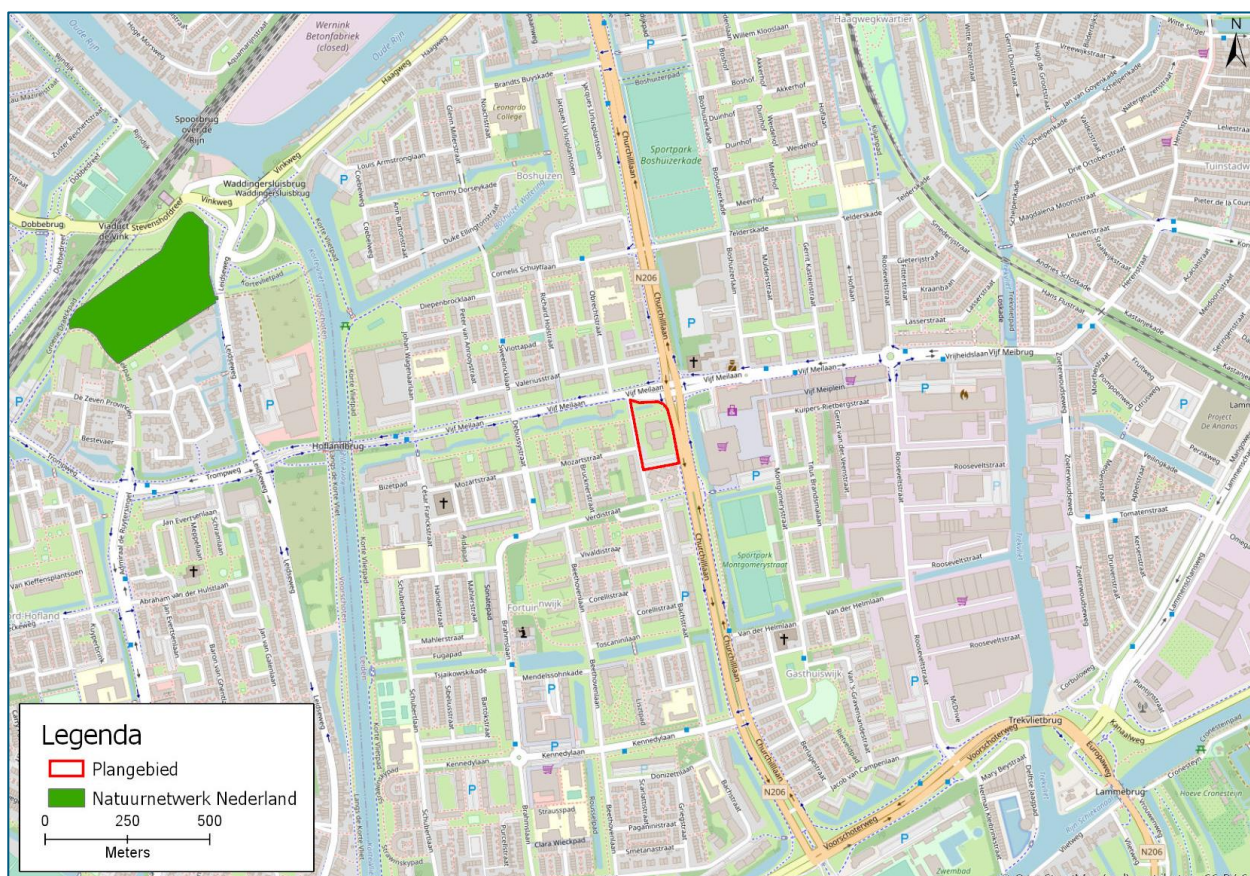
Figuur 5-1. Locatie van waardevolle bomen (groen met geel) in het plangebied (rood). Bron: Groene kaart Leiden (2017).

5.3 Conclusie houtopstanden

Omdat het plangebied geheel binnen de bebouwde kom ligt is het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van houtopstanden op voorhand uitgesloten. Voor het kappen van bomen die op de groene kaart zijn aangegeven en van bomen met een stamomtrek van 45 centimeter (gemeten op 130 centimeter boven het maaiveld) dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Tevens dienen de gekapte bomen te worden gecompenseerd.

6 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (zie Figuur 6-1). Het voornemen heeft daardoor geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Er is daarom ook geen sprake van compensatieplicht.

Figuur 6-1. Ligging van het plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

7 Conclusies en vervolgstappen

7.1 Conclusies

Gebiedsbescherming

Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet op voorhand uitgesloten en dienen nader te worden onderzocht. Negatieve effecten als gevolg van de overige storingsfactoren zijn vanwege de grote afstand tussen het plangebied en omliggende Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten.

Soortenbescherming

In het plangebied is mogelijk geschikt biotoop voor vleermuizen en broedvogels zonder jaarrond beschermd nest aanwezig. Om overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb te voorkomen dient nader onderzoek te worden gedaan naar de functie van het plangebied voor vleermuizen. Aan de hand van de uitkomst van het onderzoek dienen de vervolgstappen te worden bepaald. Tevens dienen voorzorgsmaatregelen getroffen te worden om het verstoren van broedgevallen te voorkomen.

Houtopstanden

Omdat het plangebied geheel binnen de bebouwde kom ligt is het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van houtopstanden op voorhand uitgesloten. Voor het kappen van bomen die op de groene kaart zijn aangegeven en van bomen met een stamomtrek van 45 centimeter (gemeten op 130 centimeter boven het maaiveld) dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Tevens dienen de gekapte bomen te worden gecompenseerd.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Het voornemen heeft daardoor geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

7.2 Vervolgstappen

Voordat kan worden gestart met de werkzaamheden in het plangebied, moeten eerst de volgende vervolgstappen worden genomen:

- Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden dienen te worden onderzocht.
- Nader onderzoek naar de functie van de bomen en het gebouw voor vleermuizen dient te worden uitgevoerd.
- Ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdieren, broedvogels en amfibieën dienen voorzorgsmaatregelen te worden getroffen. Deze moeten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Ook dient gehouden te worden aan de algemene zorgplicht.
- Voor het kappen van bomen die op de groene kaart zijn aangegeven en van bomen met een stamomtrek van 45 centimeter (gemeten op 130 centimeter boven het maaiveld) dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Tevens dienen de gekapte bomen te worden gecompenseerd.

Geraadpleegde literatuur

- Bij12 Kennisdocument Rugstreeppad: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-017-Kennisdocument-Rugstreeppad-1.0.pdf>, geraadpleegd 5 oktober 2020
- Gemeente Leiden, 2018. Bomenverordening Leiden 2015. Verkregen op: https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Leiden/CVDR398532/CVDR398532_1.html, geraadpleegd op 5 oktober 2020
- Gemeente Leiden, 2017. Groene Kaart Leiden. Verkregen op: <https://groenekaart.leiden.nl/#/>, geraadpleegd op 5 oktober 2020
- <https://www.anemoon.org/>, informatie over platte schijfhoren
- RIVM, 2018. Atlas Leefomgeving, Natura 2000-gebieden. Vergregen op: <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>, geraadpleegd op 1 september 2020
- <https://www.ravon.nl/>, informatie over amfibieën en reptielen
- Ministerie van LNV, 2014. Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Verkregen op: <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>, geraadpleegd op 31 augustus 2020
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>, informatie over de verspreiding van beschermde soorten
- <https://www.vleermuis.net/>, informatie over vleermuizen
- <https://www.vlinderstichting.nl/>, informatie over vlinders en libellen
- <https://www.vogelbescherming.nl/>, informatie over vogels
- <https://www.zoogdiervereniging.nl/>, informatie over zoogdieren
- Nationale Databank Flora en Fauna. 2020. Versie 6.1.0. <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>, geraadpleegd op 29 september 2020
- Wet natuurbescherming. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>

Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet- en regelgeving

In Nederland is de bescherming van bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming¹.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) een drietal hoofdstukken die relevant zijn voor voorliggend voornemen. Hoofdstuk 2 van de Wnb gaat over de Natura 2000-gebieden en hoofdstuk 3 over soorten en hoofdstuk 4 over houtopstanden.

A1.1.1 Beschermde gebieden (Wnb hoofdstuk 2)

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in de (ontwerp)aankwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de (in ontwerp) aangewezen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten in het gebied of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is, of dat het behoud ervan op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd.

Projecten of handelingen die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en bijbehorende instandhoudingsdoelen zijn conform artikel 2.7 van de Wnb in beginsel niet toegestaan. Een voortoets in de oriëntatiefase kan uitsluitel geven of het plan geen negatieve effecten heeft (geen vervolg) of dat een passende beoordeling vereist is.

In de passende beoordeling worden het projecteffect beoordeeld, in cumulatie met overige vergunde projecten en/of handelingen, die gevolgen hebben voor dezelfde instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied waar het project effect op heeft. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, dient eerst gekeken te worden of mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten op te heffen. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk dan volgt de ADC-toets, waarbij eerst gekeken moet worden of er geen alternatieven zijn, of er dwingende redenen van groot belang van toepassing is en of compensatie mogelijk is om de significant negatieve effecten op te lossen.

A1.1.2 Beschermde soorten (Wnb hoofdstuk 3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn¹, Habitatrichtlijn¹ en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving.

Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Beschermingsregimes

Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 0-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de ‘nationale’ andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Tabel 0-1. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art. 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit¹.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag¹. Het bevoegd gezag voor dit project is de provincie Zuid-Holland.

Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Zuid-Holland zijn in Tabel 0-2 weergegeven. De algemene zorgplicht (artikel 1.11) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 0-2. Soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen in Provincie Zuid-Holland.

Grondgebonden zoogdiersoorten			Amfibieën
Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Haas	Veldmuis	Gewone pad
Bunzing	Hermelijn	Vos	Kleine watersalamander
Dwergmuis	Huisspitsmuis	Wezel	Meerkikker
Dwergspitsmuis	Konijn	Woelrat	Bastaardkikker (middelste groene kikker)
Egel	Ree		

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant".

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

A1.1.3 Bescherming van houtopstanden (Wnb hoofdstuk 4)

In de Wnb is de bescherming van houtopstanden geregeld. Het doel van de regels met betrekking tot houtopstanden onder de Wnb is de instandhouding van het bosareaal. Om deze doelstelling te realiseren blijven de meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod ingeval van houtkap

bestaan. De kap dient daarbij wel nog steeds een bepaalde omvang en locatie te hebben. Enkel houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom worden gereguleerd.

De voormalige boswet is grotendeels overgenomen in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Bij de kap van ten minste 10 are of meer dan 20 bomen is een kapmelding verplicht. De Wet natuurbescherming hanteert het principe van 1-op-1 compensatie, beter bekend als de herplantplicht. Dunningswerkzaamheden in het kader van natuurbeheer of boskap ten behoeve van realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied zijn in beginsel vrijgesteld van herplantplicht, maar dienen wel gemeld te worden. Verder zijn bijvoorbeeld fruitboomgaarden, lijnvormige beplantingen van wilgen of populieren, kerstbomen en houtopstanden op erven en tuinen vrijgesteld van bescherming.

Meldplicht ten aanzien van de voorgenomen kap

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie. In artikel 4.2 is namelijk opgenomen dat het verboden is een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. De provincie kan bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op de gegevens die bij de melding worden verstrekt, de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en de wijze waarop de melding wordt gedaan.

Herplantplicht en vrijstellingsmogelijkheid

Een eigenaar moet binnen drie jaren na het vellen of het tenietgaan van de houtopstand zorgdragen voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting, bedoeld in het eerste lid.

Gedeputeerde staten kan ontheffing verlenen van het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels. Deze regels kunnen onder meer betrekking hebben op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de gevelde houtopstand.

Kapverbod

De melding vergemakkelijkt de controle op de uitvoering van deze plicht tot herbeplanting en maakt het mogelijk voor gedeputeerde staten om een kapverbod op te leggen. Het kapverbod kan door gedeputeerde staten telkens voor ten hoogste vijf jaar worden opgelegd ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

A1.2 Planologische gebiedsbescherming (NNN)

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland, is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones.

A1.2.1 “Nee, tenzij”

De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde “nee, tenzij”-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan (‘nee’) als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en

moet de resterende schade gecompenseerd worden. Hiervoor is goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) van Gedeputeerde Staten vereist.

De provincie beschermt het NNN via het ruimtelijk beleid om ervoor te zorgen dat de omvang en kwaliteit van deze gebieden niet afneemt. Dit is geregeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Hoofdlijn is daarbij dat nieuwe ontwikkelingen in het NNN per saldo niet mogen leiden tot significante aantasting van het NNN, tenzij er een groot openbaar belang is én alternatieven ontbreken (Nee tenzij. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve natuurgevolgen in het Natuurnetwerk Nederland zijn niet toegestaan ('nee'), tenzij groot openbaar belang en het ontbreken van alternatieven aangetoond is. Het Nee tenzij komt uit het rijksbeleid en is uitgewerkt in Verordening (PRV). Deze NNN-wijzer licht dit regime toe.

A1.2.2 Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn te vinden in het "Natuurbeheerplan" van de betreffende provincie, de Index Natuur en Landschap en de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden voor zover de onder het Natuurnetwerk Nederland aangewezen gebieden ook in een Natura 2000-gebied liggen.

De vraag wanneer sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden kan in het kader van het Natuurnetwerk Nederland niet in algemene zin beantwoord worden. In ieder geval worden alle plannen of projecten die ertoe leiden dat een deel van het netwerk een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als significant aangemerkt.